Pregó de Sant Magí de l'any 2000, encomanant al sant que conservem la tradició i tinguem esperança en el futur

Rosa Fabregat

Estimats cerverins i cerverines, i amics visitants: Començaré aquest pregó amb un primer fragment d'un poema que vaig escriure per aquesta Festa. Va ser publicat al Quadern de Sant Magí de l'any 1998, però li mancava l'oralitat. Avui tinc la sort d'omplir-lo de veu:

Festa de Sant Magí.
Rajolins d'aigua
en càntirs de vidre
i de terrissa.
Aigua fresca
de la font llunyana
que els cerverins
assedegats
sempre hem cercat
fora vila.

Lluny del bressol
de la infantesa
aquella aigua
cristal·lina
ens crida més enllà
del nostre horitzó
primerenc,
de carrers antics,
batec de campanes,

cases de pedra
acabades amb horts
perfumats, d'albercocs dolcíssims,
préssecs, marialluïsa
i menta, vora la cisterna
antiga que recollia l'aigua
de pluja i, generosa, els regava.

Els cerverins de la diàspora
la durem sempre empeltada a l'ànima
l'aigua d'aquelles cisternes
que amarava les nostres arrels.
Duia fulles minúscules
que suraven com fràgils
vaixells verds,
i petits branquillons
que havien lliscat
per les canaleres.

Sempre serem forasters
en totes les altres contrades
que ens acullin.
Les nostres arrels despullades
les vam plantar dintre del cos
en terra de carn i de gleves.
A vegades adobada amb paraules.
Com avui, com ara.

Cerverins i cerverines, tant els presents en aquesta plaça emblemàtica, com els que són a casa seva, aquí o lluny d'aquí i ens acompanyen mentalment en la distància. Són molts més dels que ens pensem i no vull deixar de mencionar-ne un: el patrici Ramon Turull que ha viscut aquesta festa de Sant Magí des de sempre, intensament, i en aquests últims anys des de casa seva. Mai agrairem prou a aquest homenot de Cervera tot el que ha fet per la catalanitat i pel coneixement i divulgació de la nostra

llengua i de la nostra cultura en èpoques en les quals l'ensenyament del català no disposava de les infrastructures actuals.

Rosa Fabregat llegint el pregó el 18 d'agost de 2000

Quants i quantes mestres d'aquesta contrada recorden amb admiració les seves classes de català i més ara que la nostra llengua torna a ser amenaçada. Un home i un pare que ha sabut transmetre als seus fills, Max i Albert, aquest mateix sentiment de pertinença i de fidelitat a la pròpia terra. Ell sempre a l'ombra i practicant la discreció va fer possible la publicació del *Llibre de Cervera* d'un altre honorable patrici d'aquesta ciutat, Agustí Duran i Sanpere, creador, com tots sabem, de l'Arxiu Històric de Barcelona de qui commemorem aquest any el vint-i-cinquè aniversari de la seva mort. Com Duran i com Turull, o també Jaume Magre, l'estimat pregoner de l'any 1996, ara ja absent però present en el record de tots nosaltres, i molts altres homes i dones, fills i filles d'aquesta ciutat o que s'hi senten intensament vinculats. I penso amb l'Isidor Cònsul un altre àrdit defensor d'aquesta Festa, pregoner d'ara fa dos anys i actualment ostentant amb orgull el merescut reconeixement de Fill Adoptiu de Cervera.

Agraeixo amb tota l'ànima a l'Associació Amics de Sant Magí, especialment a l'amable Josep Mas, que any rere any ens els *Quaderns* de Sant Magí dóna notícia puntual d'aquesta Festa, i agraeixo també a les persones que en suggerir el meu nom, m'han distingit amb l'honor de ser pregonera. Qui hagi llegit les meves novel·les i contes s'haurà adonat que Sant Magí hi sol ser present, ja sigui rememorant aquesta diada, o també emprant el seu nom patronímic en diversos personatges de ficció.

Em sembla que aquest any deu ser la primera vegada que la nit de Sant Magí tindrà pregonera. Això s'escau precisament en el mític Any 2000, l'últim d'aquest segon mil·leni que, quan s'acabi, donarà la mà a una altra xifra plena d'esperança i de prediccions de futur: l'inici del Tercer Mil·leni. A jutjar per la prestigiosa nòmina de pregoners que m'han precedit en aquesta noble tasca reconec que el repte és gros, perquè no voldria desmerèixer la ciutat que va fer-me l'honor de ser el meu bressol i també perquè m'agradaria de fer quedar bé a l'altra meitat de ciutadania a la qual represento: les dones, tot i saber que entre les que han nascut o resideixen en aquesta ciutat, el dia que s'arribi a practicar la paritat en la seva justa mesura, o per dir-ho d'una altra manera, la igualtat d'oportunitats, hi haurà moltes veus femenines que seguiran la meva. L'atzar i potser l'edat han fet que sigui la primera de la llarga filera de pregoneres de Sant Magí, perquè n'hi ha moltes altres en aquesta plaça i fora d'ella que segurament mereixerien aquest honor.

Jo tinc la sort immensa d'haver trencat el gel d'aquesta absència. Potser l'airet renovador del nou mil·leni que ens ve de cara a les dones, ha fet el prodigi. L'Església que tant estimo i a qui sóc fidel, però això no vol dir que no li sigui crítica, encara ens la tomba, la cara, però ens cal tenir paciència a les dones i a tots els homes, que són molts, que estan de la nostra banda. La paciència és la virtut tradicionalment més practicada per les dones. Si n'hem tingut dos mil anys, potser ara, en el tercer mil·leni i comptant amb l'ajut sobrenatural del nostre Sant Magí i l'efecte sempre benefactor dels seus àngels protectors, podrem deixar de banda l'etern greuge comparatiu amb els germans homes. Repareu que dic germans, perquè la meva reivindicació de la dona no és ni ha estat mai radical. És una reivindicació incloent que vol integrar, no excloure ni desintegrar. Com Sant Francesc i Santa Clara, ja que avui és nit de sants, que practicaven la presència de l'home i de la dona a l'univers, en amor i harmonia. I penso que també el nostre Sant Magí, tan atansat al poble i a les seves necessitats vitals, tindrà en compte el nostre desig d'existència. No volem més el silenci ni l'exclusió. Per això aquest vespre li encomano que ens sigui ben propici, i atès que ara es mostra esplendorós a Internet, gràcies als bons oficis de l'Associació d'Amics i d'Amigues de Sant Magí, li demanem que ens enviï els seus àngels protectors i plogui sobre nosaltres una pluja

de participació activa de la dona en totes les tasques de la ciutat, alcaldessa inclosa. Ja seria hora, oi?

Sant Magí és la Festa de l'Aigua. Sense l'Aigua la vida no seria possible. Ella vivifica la terra i fa germinar les llavors que servent la vida. El cerverins i les cerverines sempre l'han cercada d'allí on fos perquè és un bé escàs d'aquesta contrada. A principis del segle que aquest any acabarem, cada dia les dones i les noies de Cervera anaven a fer cua a la font (la de la Plaça Major, la de La Companyia, la de Sant Agustí, la de la Plaça de Sant Miquel,...) Hi anaven amb els càntirs de terrissa i galledes d'estany per proveir de l'aigua necessària a la família. Llavors encara no circulava per les canonades que, anys a venir, enllaçarien totes les cases, una amb l'altra, per conductes subterranis, sense oblidar però, l'aigua de les cisternes que, en anys de pluja, circulava generosa empaitant-se per les canaleres.

Quina dona de la meva edat, present en aquesta plaça, no recorda la música de l'aigua quan es feia descendir la galleda al fons de la cisterna! No vaig tenir la sort de pouar l'aigua de la cisterna jo sola, perquè l'àvia i la mare em deien que encara era massa petita i, si agafava jo sola la galleda i la cadena se m'endurien dins de la cisterna. I la mare, o bé l'àvia, condescendents, em subjectaven la mà suaument a la cadena de la galleda quan descendia. Encara sento a les mans aquella cadena molla, que me les mullava, i el cataplof! De la galleda quan xocava amb la superfície llisa de l'aigua del fons que s'esvalotava i s'enduia la galleda cap al seu si. Se la feia seva i la retornava ben plena quan, des de fora del pou la corriola es posava tensa perquè les mans joves de la mare, o les nerviüdes de l'àvia, i les meves petites mans, fent veure que ajudaven, tornaven a tensar la cadena i estiraven fort cap amunt. Per a mi era una autèntica descoberta quan, tibant amb força, amb el cos inclinat cap endarrera, la corriola gemegant amoïnada, tornava a aparèixer la galleda balancejant-se plena d'aigua i vessant-la. Aquella mullena era un joc divertit que m'encandilava tot mirant amb admiració la mare i l'àvia amb quin art, amb quina mestria sabien tibar la galleda cap a munt.

Més tard la vida em va ensenyar a pouar l'aigua de les paraules de la pròpia cisterna plena de la pluja del coneixement gràcies a aquell hort, a la mare i a l'àvia, i al pare un dels cerverins que va fer possible, als tallers

de l'hospitalari ca l'Armengol l'aventura de l'avioneta "El poll del cel". El pare també va ser forner, en el forn que donava a l'hort, i va instal·lar la llum elèctrica a molts pobles de la rodalia. I gràcies a l'avi que, a l'hort, mirant cap al cel i entomant la marinada, m'explicava la malaltia de la fil·loxera, i gràcies a un llibre de text del meu pare amb un gravat bellíssim. Representava sant Albert Magne assegut al brocal del pou d'una cisterna. La pedra del brocal tenia unes osques profundes produïdes pel refregar de la corda de la corriola. El peu del gravat duia escrit: Una senzilla corda de cànem pot marcar la pedra. Aquesta reflexió apresa en la meva infantesa, sobre el valor de la tenacitat, de la perseverança, de la paciència, i d'una curiositat infinita que poden acostar-nos al pou del coneixement, m'ha acompanyat tota la vida. Una reflexió sempre lligada al flaix sensitiu vital de la cisterna de l'hort de Cervera.

Aquestes imatges són un dels molts records que conservo d'un hort casolà que, malauradament, ja només viu quan l'evoco. Si avui ho he fet és perquè es relaciona amb l'aigua i la seva migradesa ancestral a la nostra Segarra. També ho han motivat els vells escrits de la crònica d'uns temps passats que es rememoren cada any en cada nova estrena d'un nou Quadern de Sant Magí. La culpa la té l'amic Max Turull que demanava en un dels Quaderns, el testimoni vital de les persones grans que han viscut uns temps que amb els avenços actuals reculen vertiginosament cap endarrera. Per aquesta raó no es perdin mai els escrits de Miquel Pont, vocabulari inclòs, que deixen constància i donen testimoni d'un temps i d'un país i d'uns costums ancestrals que cal conservar en la memòria col·lectiva. Cal fer esment que en redactar aquest escrit desconeixia encara el llibre bellíssim que ha recopilat els textos de Miquel Pont, titulat Les feines de la vella pagesia, i que s'ha presentat aquesta tarda aquí a Cervera. Som fets del passat, i tot vivint el present ens aboquem cap al futur, arrapats a les nostres arrels. Som memòria i mirem el futur amb esperança.

És bo mantenir les tradicions com aquesta de Sant Magí que congrega molts cerverins de la diàspora, i del jove i multitudinari Aquelarre, que convoca cerverins de tota la comarca. Dues festes del mes d'Agost que enorgulleixen la nostra ciutat.

Abans he mencionat l'Església. Un monjo prestigiós de Montserrat

em va dir un dia somrient que, uns segles abans, pels meus escrits, m'haurien cremat a plaça pública per heterodoxa. Doncs aquí em teniu, en aquesta plaça, potser descendent d'una d'aquelles dones remeieres que coneixien els secrets de les plantes i ajudaven els més fràgils a guarir-se. Els poders fàctics les marginaven perquè no eren políticament correctes, tot fent créixer en l'inconscient col·lectiu la idea malèvola de la seva aliança amb les forces negatives de la natura que només provocaven malvestats, i no era pas així. Les dones que titllaven de bruixes s'acostaven al poble i l'ajudaven amb els remeis de la natura. El mateix que fa el nostre Sant Magí amb les herbes aromàtiques i guaridores, amb l'aigua miraculosa i amb els seus àngels protectors. Sant Magí s'acosta al poble i l'ajuda. Amb aquesta idea he volgut enllaçar les dues celebracions estiuenques genuïnament cerverines, que es complementen.

I per acabar, abans de llegir el segon fragment del poema amb el que he començat aquest parlament, voldria remarcar el fet de la conservació de la capelleta del Clot de Sant Magí i el seu nou emplaçament a l'autovia. La capelleta a peu d'autopista serà una crida als conductors, un recordatori del nostre Sant Magí cap a la seva Festa.

Cerverins de la diàspora
que ens retrobem per sant Magí
regant, enyorats
de no sabem què,
el pòsit ressec
de la vida,
amb l'aigua miraculosa
que desvetlla i agrumolla
tots els records perduts,
enterrats, arrapats
a les arrels
més antigues,
i les assaona.

Cerverins de la diàspora.
Som ciutadans del món

lluny del caliu que hem deixat
enllà dels anys,
a la vila i bressol
on hi dormen els esquelets
dels avis. Les nostres arrels,
que un dia deixàrem
per anar a la recerca de l'aigua.
Seduïts, potser, pel reclam
de l'aventura i el neguit
del coneixement.

Festa de Sant Magí que retorna
l'escalf perdut
d'un indret enyorat
en els replecs de l'ànima.
Té l'aroma del boix, del timó,
i de l'espígol, i de senzills
animals casolans, els ruquets,
que traginen portadores d'aigua,
i de cova del sant, molt avall,
a les entranyes de la vila.
I de placeta de Sant Magí,
de bon matí,
i de ball a la plaça Major
quan la nit era tendra.
I també ho era la vida.

Moltes gràcies, i bon Sant Magí!